No. 1316 Zaterdag 20 Maart 1909 26ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire. Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1— 7 regels f0,50, voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10,— pa anja.
Un numero sol fl. 0,15.
Anuncio di 1 te 7 regel f0,50, cada regel mas 7½ cts.

Curaçao, 18 Maart.

NAAR AMSTERDAM!

Wie had nu zoo iets durven verwachten!

Daar ontvingen wij een vriendelijke uitnoodiging om naar Amsterdam te komen.

Aardig, hé!

De uitnoodiging was wel niet voor ons persoonlijk bestemd, maar wij waren er toch hartelijk blij mee.

De vriendelijke uitnoodiging gold namelijk onze Curaçaosche Hoedenindustrie, en daarom verheugen wij ons er zoozeer over.

Wat er dan wel eigenlijk aan 't handje is?

De Nederlandsche Bond van Vereenigingen van den Handeldrijvenden en van den Industrieelen Middenstand heeft het plan opgevat om van 15 Juni tot 1 Augustus, desgewenscht tot 31 Augustus a. s., een *Middenstandstentoonstelling* te houden in het Paleis voor Volksvlijt te Amsterdam.

Het Uitvoerend Comité der Tentoonstelling, waarvan Voorzitter is de Heer J. S. MEUWSEN en Secretaris, de Heer FRED. C. STAHLE, liet ons berichten dat het zeer gaarne onze Curaçaosche hoedenindustrie op deze Tentoonstelling vertegenwoordigd zou zien. Zij stellen de noodige plaatsruimte gratis beschikbaar voor 3 á 4 vlechters of vlechtsters om daar in Amsterdam gedurende de Tentoonstelling hoeden te komen vlechten in het Paleis voor Volksvlijt.

Een Amsterdamsch koopman heeft zich reeds bereid verklaard de hoeden, welke daar gemaakt zullen worden, op te koopen tegen een nader overeen te komen prijs. Daarenboven is het Comité vast overtuigd, dat op deze wijze de Curaçaosche hoeden een Europeesche vermaardheid zullen verwerven, daar van de groote handelshuizen uit geheel Europa toezegging werd ontvangen deze tentoonstelling te zullen bezoeken. Geheel het handeldrijvende Europa zal dus kunnen kennis maken met onze Curaçaosche hoeden.

Is dit geen prachtige gelegenheid om reclame te maken voor onze volksindustrie?

O zeker, een zeer mooi plan, zal men zeggen, uitstekend bedoeld, maar onuitvoerbaar.

Onuitvoerbaar?

Natuurlijk! Wie onzer arme vlechtsters zal in staat zijn de reiskosten naar Amsterdam en terug te betalen? Gesteld, al dat verblijfkosten goed gemaakt kunnen worden door den verkoop van hoeden?

O, maar dat is ook de bedoeling niet, dat de vlechtsters zelf die onkosten zullen moeten dragen.

Met reden meent men te mogen verwachten, dat het Koloniaal Bestuur, dat f 3000 beschikbaar stelde om deel te nemen aan een Buitenlandsche, de Brusselsche Tentoonstelling, toch ook wel bereid zal worden gevonden de deelneming aan een Nederlandsche Tentoonstelling mogelijk te maken.

En heeft de „Curaçaosche Maatschappij" de vlechtindustrie niet steeds krachtdadig gesteund? Ook bij deze gelegenheid zal deze Maatschappij zeer zeker nog verder helpen. Zoo hoog zullen de kosten toch waarlijk niet loopen, en de voordeelen zullen groot en talrijk wezen.

Maar het geld is niet de grootste moeilijkheid.

Waar vindt men de meest geschikte vlechtsters, bereid om zich voor een paar maanden naar Amsterdam te begeven?

Deze moeilijkheid is ongetwijfeld zeer zwaar en niet te onderschatten.

De meeste vlechtsters, immers, maken allergewoonste hoeden van 4—6 Gld. *per dozijn*. En als zij te Amsterdam in die geheel vreemde omgeving voortdurend op de vingers gekeken worden, zal het werk daar wel wat onder lijden, ten nadeele onzer industrie. De fijnere vlechtsters behooren over het algemeen niet tot die categorie van personen, die in 't publiek willen werken. En toch zullen juist de hoeden van 7.50, 10, 12–25 Gld. *per stuk* voor ons de ware reclame zijn.

Mocht men zoo gelukkig wezen een geheel huisgezin van 4 á 5 personen te kunnen vinden, waarin de geheele vlechtindustrie in haar geleidelijke ontwikkeling van grove tot fijne hoeden, van ipiapa zoowel als van lataï, wordt uitgeoefend, ja, eerst dan zou men de Curaçaosche vlechtindustrie in hare ware gedaante kunnen ten toon stellen.

Zulk een huisgezin zal echter wel ver te zoeken zijn, en de tijd is te kort om lange voorbereidende maatregelen te kunnen nemen en bijvoorbeeld zulk een huisgezin, dat zich bereid heeft verklaard om naar Amsterdam te vertrekken, eerst volledig van onze geheele industrie op de hoogte te brengen.

Dus het plan is dan toch onuitvoerbaar?

Om een volledig overzicht te geven van onze geheele vlechtindustrie? Ja, dat zal moeilijk gaan, als men deze industrie ten minste in vol bedrijf wil zien. De vlechtsters die zouden willen gaan, behooren niet tot de meest bekwame en geven dus geen goed denkbeeld onzer industrie, en de fijnvlechtsters zullen hoogst waarschijnlijk er niet toe kunnen worden overgehaald in het publiek te gaan werken.

Daarenboven, een volledig overzicht kan men moeilijk geven door een 4 á 5 personen uit te zenden; de verschillende soorten van hoeden zijn te veel in getal, terwijl men ook niet mag vergeten, dat de Curaçaosche hoeden nog niet veel oog hebben, als zij zijn afgevlochten, maar eerst nog gezwaveld, gewasschen, gebleekt, gestreken en verder opgemaakt moeten worden.

Al die bewerkingen kan men niet verwachten van 4 á 5 personen, wanneer zij zoo zonder genoegzame voorbereiding zullen worden uitgezonden.

Wat men dan wel zou kunnen doen?

Een flink gesorteerde collectie hoeden netjes op laten maken in Amsterdam en met bijvoeging van groote portretten, waarop de verschillende phasen van het bedrijf in volle werking helder uitkomen, ten toon stellen.

Ook zou een zending van onafgewerkte hoeden, ongewassche, ongebleekte, etc., alsmede de verschillende onderdeelen van een hoed: roosje, bol, rand, zeer veel kunnen toelichten tot beter begrip onzer industrie.

Misschien komt iemand nog wel op het leuke denkbeeld groote poppen te maken, die deze half afgewerkte hoeden in de hand houden.

Ronduit hebben wij hier geschreven, hoe wij voor ons over de zaak denken, in hoeverre de Curaçaosche Vlechtindustrie de vriendelijke uitnoodiging van het Amsterdamsch Comité zal kunnen aannemen, gaarne echter geven wij onze meening voor een betere.

Van harte hopen wij, dat in ieder geval onze hoedenindustrie op de Amsterdamsche Tentoonstelling vertegenwoordigd zal zijn. Meer bekendheid is voor den Curaçaoschen hoed ten zeerste gewenscht.

De omstandigheden zijn ons op het oogenblik zeer gunstig. Curaçao werd in de laatste maanden in alle bladen van geheel Europa genoemd en velen zullen met belangstelling nader kennis willen maken met onze Kolonie.

Wij achten het reeds van zeer groot gewicht, dat het Tentoonstellings-comité uit eigen beweging dacht aan onze industrie en moeite deed haar op de Tentoonstelling vertegenwoordigd te zien.

Hierbij meenen wij nog het verblijdend nieuws te kunnen voegen, dat de voornaamste bladen in Nederland ons hoofdartikel van 16 Januari ll. over Hoedenindustrie hebben overgenomen en dat wij daarop van verschillende groothandelaren in Nederland aanvragen ontvingen nader met deze industrie in betrekking te mogen komen.

Onze hoeden zullen dus in Amsterdam hoogst welkom zijn. Wij mogen van deze Tentoonsteling werkelijk iets goeds verwachten voor den wederopbloei onzer volksindustrie.

Ten slotte verdient nog een bijzondere vermelding een Hoofdartikel van *Het Huisgezin*, waarin de Redactie, welke herhaaldelijk blijk gaf veel te voelen voor onze arme Kolonie, alle Nederlanders oproept om onze hoedenindustrie te helpen steunen. Wij zijn der Redactie oprecht dankbaar voor deze spontane, welkome hulp.

Het blad schrijft o. a.:

„Wat zou men er van zeggen, indien we eens allemaal Curaçaosche stroohoeden gingen dragen?

We dragen thans Engelsch en Duitsch en ander fabrikaat, maar we zijn er toch niet aan getrouwd, en zelfs vrijhandelaars vinden dat we den buitenlandschen producent — Curaçao is voor ons immers geen buitenland? — niet *per se* behoeven te bevoordeelen.

We zullen dus allemaal Curaçaosche stroohoeden gaan dragen.

Nu moeten degenen, die niet wenschen op te zetten wat Jan en alleman hebben, niet dadelijk den neus ophalen. Zoo goed als er *fagots et fagots* zijn, zoo zijn er ook stroohoeden en stroohoeden. Men heeft er die 25 gulden kosten en die men voor een halven gulden kan krijgen. Ieder kan dus met zijn smaak, zijn portemonaie en zijn stand, of wat hij daarvoor aanziet, rekening houden.

Hoofdzaak is, dat we de buitenlandsche fabrikaten den bons geven en op Curaçao gevlochten hoeden gaan dragen."

Het Huisgezin stelt verder voor ook nog op andere wijze de vlechtindustrie alhier te helpen bevorderen. Het vraagt om ook wat Hollandsch geld in deze industrie te steken om aan de arme vlechtsters een vast weekloon uit te keeren overeenkomstig haar bekwaamheid, zoodat zij er geen belang bij hebben haar werk af te roffelen en zoo de markt met slecht goed te overvoeren.

Ja, waarde Collega, als dat eens mocht gebeuren, als Hollandsch kapitaal onze industrie eens kwam steunen!

Vlugge en nauwgezette kooplieden om als tusschenpersoon op te treden tusschen de Hollandsche onderneming en de Curaçaosche vlechtsters zouden wij gauw gevonden hebben. Daar staan wij U borg voor.

„Welk ondernemend man durft de zaak aan? vraagt *Het Huisgezin*.

In tabak en in koffie, in steenkolen en tin steken wij hoopen geld dat, het moet gezegd, zijn rente wel opbrengt. Maar is er nu niet iemand, die het aandurft wat geld in de Curaçaosche hoedenindustrie te steken, en, zijn eigenbelang dienend, tevens de kolonie tot zegen te zijn?

Als wij hem beloven allen Curaçaosche stroohoeden te gaan dragen, is dat geen waarborg genoeg voor het welslagen der onderneming?"

DE NIEUWE BEGROOTING.

TOELICHTENDE STAAT.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Art. 17. Traktementen of verloftraktementen en toelage van den havenmeester en loods, tevens scheepsmeters, en de assistent-loodsen aan de St. Anna-baai en de Fuik-baai, zoomede vergoeding aan den loods en den asistent-loods aan de St. Anna-baai voor buitengewone diensten:

Verhoogd met f 125.— aangezien de titularis met 1 Juli 1910 aanspraak op periodieke traktementsverhooging verkrijgt.

Art. 18 *a*. Traktement of verloftraktementen van den stadsgeneesheer

De inkomsten van den stadsgeneesheer zijn samengesteld uit het op dezen post aangewezen traktement van f 2000,—, uit eene toelage ad f 150.— op de IIe afdeeling wegens de geneeskundige behandeling van gevangenen, uit eene toelage van f 150.— op de IVe afdeeling voor het houden van hygiënisch toezicht op de scholen en eindelijk uit emolumenten, tot het heffen, waarvan hij gerechtigd is krachtens de artt. 19 en 20 der verordening No. 4 van 1874.

Het gemiddeld beloop van die emolumenten is f 1000.— 's jaars, zoodat de inkomsten van den stadsgeneesheer ongeveer f 3300,— 's jaars bedragen.

Reeds in een aantal gevallen, waarin landsdienaren ten aanzien van een deel hunner inkomsten aangewezen waren op heffingen, die zij van het publiek ter zake van krachtens hunne ambten verleende diensten bewerkstelligden, is in die niet aan te bevelen wijze van bezoldiging verandering gebracht door de emolumenten aan de koloniale kas te trekken en de betrokken dienaren geheel ten laste van die kas te bezoldigen.

Ondergeteekende acht het wenschelijk ook ten aanzien van bezoldiging van den stadsgeneesheer in denzelfden geest te handelen, in verband waarmede hij zich voorstelt dien geneesheer een traktement van f 3500.— 's jaars toe te kennen, waartoe bij deze een crediet tot dat bedrag wordt aangevraagd.

Dit traktement zal f 200.— hooger zijn dan het gemiddeld bedrag der inkomsten van den stadsgeneesheer als boven aangegeven, maar vertrouwt ondergeteekende, dat, nu tot eene regeling van het traktement van dien geneesheer zal worden overgegaan, het voorstel om de bezoldiging tot f 3500.— op te voeren geen bezwaar bij den Raad zal ontmoeten.

Een voorstel tot wijziging van de reeds aangehaalde verordening, ten aanzien van de emolumenten-quaestie zal den Raad bereiken, indien het college bereid is tot de uiteengezette regeling mede te werken.

Ondergeteekende meent echter reeds nu de aandacht te mogen vestigen op het z. i. minder juist standpunt, waarop men zich voorheen had gevestigd, volgens welk de kosten, verbonden aan de uitvoering van voorschriften, die ter beveiliging van de algemeene gezondheid op deze plaats werden gegeven, op de betrokkenen worden verhaald. In dit verband komt het hem dan ook voor, dat het aanbeveling verdient de heffingen wegens het viseeren van vaartuigen en het keuren van vreemd vee in de toekomst te doen vervallen.

De heffing wegens gezondheidepassen kan z. i. behouden blijven, aangezien die passen benoodigd zijn ter voldoening aan elders bestaande bepalingen.

Art. 18 *b*. toelagen.

Tot nu toe heeft de stadsgeneesheer uit eigen middelen de uitgaven bestreden, wegens vervoer naar boord van de schepen, die door hem worden gevisiteerd welk transport meestal te water geschiedt, vermits hij aan boord gaat voordat de schepen gemeerd zijn.

Het komt niet billijk voor die kosten voor zijne rekening te laten, waar transportkosten voor dienstaangelegenheden steeds worden vergoed.

Ten einde hieraan tegemoet te kunnen komen, wordt een crediet van f 200.— aangevraagd, waaruit de bedoelde uitgaven gekweten zullen kunnen worden.

Het ligt in het voornemen aan de geneeskundige ambtenaren na vervullen van 10jarigen dienst eene verhooging van inkomen in den vorm van eene persooneele toelage te verleenen.

In overeenstemming met dit voornemen wordt f 200.— aangevraagd, ten einde den armendokter bewesten de haven en in het 3de district, die reeds 12 jaren als armendokter op Curaçao werkzaam is, eene persooneele toelage tot genoemde som toe te kennen.

Art. 19 *a*. Traktement van den landbouwkundige.

Opnieuw dringt het Bestuur ernstig aan om in de gelegenheid gesteld te worden zich door het vooruitzicht op eene vaste aanstelling de diensten van een voor zijn taak berekenden landbouwkundige te verzekeren.

Bij het daartoe leidend voorstel kan de toelichting kort zijn: de motieven, die, naar de meening van ondergeteekende, in het belang van den kolonialen landbouw er voor pleiten, het vooruitzicht op eene vaste positie te openen, zijn meer dan eens den Raad blootgelegd. Hij zou in herhaling treden, wanneer hij er toe overging die redenen wederom onder 's Raads aandacht te brengen; het college vergunne hem daarom naar hetgeen bij de behandeling van vorige begrootingen is aangevoerd te verwijzen, en 's Raads aandacht te vragen voor het bij de begrootingstukken overgelegd verslag van de van bestuurswege gedane verrichtingen op landbouwgebied in het afgeloopen jaar.

Ondergeteekende drukt de hoop uit dat inzage van dat stuk er toe moge bijdragen den Raad de overtuiging te verschaffen, dat de betrekking van landbouwkundige in deze kolonie duurzaam moet worden gemaakt.

Art. 19 *b*. Bijdrage in de kosten van de landbouwdirectie in de kolonie Suriname.

Bij Koninklijk besluit dd. 19 October 1908 no. 53, dat 1 Januari ll. in werking is gekomen, zijn de ambten van directeur van den landbouw in de kolonie Suriname, ter vervanging van dat van inspecteur van den landbouw en van adviseur in landbouwzaken ten behoeve van den land- en tuinbouw in de kolonie Curaçao ingesteld.

De directeur van den landbouw is bij dat besluit als adviseur aangewezen;— zijn inkomen komt geheel ten laste der kolonie Suriname; de kosten van de dienstreizen van den adviseur naar Curaçao komen ten laste van de begrooting dezer kolonie, die daarenboven jaarlijks f 1000.— in de kosten van het departement van landbouw in Suriname zal bijdragen,

Art. 25 *a* en *b*. Toelage aan den adviseur voor visscherijzaken en toelage aan idem voor huishuur.

In 1907 verscheen het eerste deel van het rapport van Dr. J. Boeke, waarin een overzicht werd gegeven van den toestand der visscherij in de kolonie en de weg, benevens de middelen, werden aangewezen, die tot bevordering en tot opheffing der visscherij-industrie zouden kunnen leiden. Op grond van de gunstige verwachting, die Dr. Boeke aangaande de uitwerking van verschillende maatregelen en de uitkomst van door hem voorgestelde proefnemingen, onder voorlichting en leiding van een

deskundige genomen, koesterde, werd in verband met den uitgetrokken post voor visscherijonderzoek op de begrooting voor 1908 naar een opvolger voor Dr. Boeke uitgezien, die in 1905 tot lektor aan de Rijksuniversiteit te Leiden was benoemd In de maand Mei 1908 kwam Dr. P. J. van Breemen op Curaçao, die als adviseur voor visscherijzaken in de kolonie Curaçao voor den tijd van 5 jaren werd aangesteld en belast werd:

a, met de voortzetting van het door J. Boeke aangevangen onderzoek naar den toestand der visscherij en de industrie der zeeproducten in de kolonie Curaçao; *b*. met de leiding van de proeven tot ontwikkeling van het visscherijbedrijf in zijn geheelen omvang.

Genoemde adviseur werd aangesteld op een inkomen van f 4500.—, benevens vergoeding voor huishuur ad f 360.—

Art. 25 *d*. Teeltproeven f 500.

Behalve met de teelt van schildpadden is het ook de bedoeling proeven te nemen met het kweeken van kreeften; hiertoe wordt een baai in het Spaansche water ingericht.

Art. 25 *e*. Kosten en proeven op het gebied van vischbereiding en -bewaring.

Voor de tijdelijke bewaring van levende dieren (visschen, schildpadden, kreeften enz.) is het gewenscht bij Willemstad over een bekken met ruimen toevoer van versch zeewater de beschikking te hebben, waarvoor een bassin op het Rif gebuurd is; een muurtje werd aangebracht om de kracht van overstortende zeeën te temperen.

In 1909 zullen proeven begonnen worden met het bereiden van visch volgens verschillende methoden (rooken, pekelen, drogen) en zal getracht worden een geregelde uitvoer van versche visch van Aruba naar Curaçao tot stand te brengen met ijs als hulpmiddel van bewaring. Voor eventueele voortzetting van deze proefnemingen in 1910 wordt de post aangevraagd.

Art. 25 *f*. Visscherijcredieten.

Bij welslagen van de sub 25 *e* genoemde proefnemingen mag aangenomen worden, dat de visscherij eene uitbreiding zal ondergaan, waarbij het ongetwijfeld noodig zal blijken aan onvermogende personen voorschotten te verleenen bij de aanschaffing van nieuwe of grootere booten en van vischtuig en bij den bouw van inrichtingen waar de visch bereid kan worden.

Art. 25 *g*. Verschillende kosten 1,040.

Ondanks het ontbreken van visscherijlitteratuur op Curaçao is de post zoo laag gesteld, omdat verwacht mag worden, dat de boekerij van de Curaçaosche Maatschappij tot bevordering van Landbouw, Veeteelt, Zoutwinning en Visscherij zich het een en ander op dit gebied zal aanschaffen.

Art. 26 *a*. Dividivi-cultuur f 16,000.

Om op denzelfden voet te kunnen doorgaan is, evenals in het vorige jaar, f 10,000. — noodig voor nieuwe contracten, benevens f 6000. — voor afdoening der oude, samen f 16000.— Een overzicht van de verkregen resultaten is in het bij toelichting ad art. 19 bedoeld verslag opgenomen.

Art. 26 *b*. Renteloos voorschot aan eene sisal- en pita-onderneming.

De post wordt ook voor 1910 pro memorie geraamd, vermits er nog geene definitieve beslissing genomen is in zake de aanvraag om bestuurssteun, waarvan in de toelichting bij gelijken post in de begrooting voor 1909 sprake is.

Gelijk in die toelichting gezegd, is het de bedoeling f 20,000. — voor het voorschot te bestemmen, dat over een zeker aantal jaren zal worden verdeeld. Mocht eene beslissing nog tijdig vóór de openbare behandeling van de begrooting genomen worden, dan zal het voor het a. s. jaar benoodigd bedrag worden aangegeven ter vervanging van den memorie-post.

Art. 26 *c*. Kosten van proeven f 9.000.

Uit dit onderdeel moeten de uitgaven voor allerlei proefvelden voldaan worden. Op dit tijdstip zijn onderhanden o. a. proefvelden met maïssoorten, caoutchouc, katoen, sisal en pita, veevoedergewassen, oranjeboomen en vruchtboomen. De meeste dezer proefvelden worden zoowel op gouvernementsgronden als op particuliere terreinen aangelegd, in dit laatste geval met medewerking van den eigenaar. Op de gouvernementsgronden worden de proeven uit den aard der zaak geheel uit dit onderdeel betaald, terwijl bij proeven bij particulieren de irrigatiemiddelen geheel voor rekening van den proefnemer zullen komen, waartegenover staat, dat de opbrengsten voor den eigenaar van den grond zijn, met uitzondering van het zaaizaad of ander plantmateriaal, door het Gouvernement benoodigd. — Beschikking over de resultaten van genomen proeven wordt voorbehouden.

In het droge seizoen van 1908 begon de landbouwkundige met eene meer systematische werkwijze, waarbij van de inheemsche landbouwgewassen alleen nog de maissoorten onderhanden konden genomen worden. Aan boomen en rankvruchten zal in dit jaar de aandacht worden geschonken, hetgeen echter voortzetting der maisproefvelden niet uitsluit.

Uit de opgedane ervaring is gebleken, dat een bedrag van omstreeks f 8000 — noodig is.

Ten slotte worden uit dezen post de gelden betrokken voor den cultuurtuin en het bureau van den landbouwkundige, welke in 1908 samen omstreeks f 1000.— vorderden.

Art. 26 *d*. landbouwcredieten f 1,000.

Ten einde aan aanvragen van een 56-tal kleine landbouwers in het 2de en 3de district op dit eiland om kleine voorschotten uit de koloniale kas ter verbetering van hun bedrijf te kunnen voldoen, werd door ondergeteekende eene som van f 12000.— ter beschikking gesteld van eene door hem aangewezen commissie, bestaande uit den administrateur van financiën als voorzitter en den landbouwkundige en de districtmeesters als leden.

De onmiddellijke zorg van de commissie zal zijn toe te zien, dat de voorschotten tot het doel, waartoe zij zijn aangevraagd, worden aangewend, en verder na te gaan, dat de betrokkenen behoorlijk de hand houden aan hun bedrijf. Met de instelling der commissie is echter meer in het bijzonder bedoeld de oprichting voor te bereiden van eene landbouwleenbank. Bedoelde landbouwers hadden zich bereid verklaard zoodanige bank te vormen, maar ondergeteekende meende, dat, ook omdat het benoodigde kapitaal nog niet aanwezig is, de noodige voorbereiding eerst behoorde vooraf te gaan. Leiding in de gewenschte richting, alvorens de leden hun eigen gang te laten gaan, achtte ondergeteekende beslist noodig en vandaar de instelling van de commissie, die in de tenuitvoerlegging van hare taak door een vijftal door de voorschotnemers uit hun midden gekozenen wordt bijgestaan. Deze laatsten verbonden zich mettertijd deel te nemen aan de op den grondslag van onderlinge hoofdelijke aansprakelijkheid op te richten instelling.

De door de commissie te verleenen voorschotten zullen op die basis worden uitgegeven.

Blijkt deze proefneming te beantwoorden aan het doel om den toestand van den kleinen landbouw te verbeteren, dan zal naderhand, zoo dit nog noodig mocht blijken, de beschikking over een grooter crediet kunnen worden aangevraagd dan het voor 1910 voorgestelde, dat, naar ondergeteekende meent, aan de behoeften in dat jaar zal kunnen voldoen, aangezien velen reeds geholpen zullen zijn door de aanwijzing van het reeds genoemd bedrag van f 12000.—

Art. 26 *e*. aankoop van landbouwwerktuigen f 500.

Deze werktuigen zullen in bruikleen worden gegeven aan belanghebbenden bij den landbouw, teneinde hen bij het doen van een aankoop te leiden.

De werktuigen moeten dienen om in den drukken planttijd in het tekort aan werkkrachten te voorzien.

Aangeschaft werden in 1908:
een ploeg, een hooipers en een paerburner.

De ploeg werd slechts eene enkele maal beproefd, doch het trekvee was niet voldoende krachtig.

De hooipers voldeed uitstekend en werd voortdurend gebruikt.

De pear-burner kon gedurende enkele dagen gebruikt worden en voldeed goed. Kort na zijne aankomst alhier viel de regen in, waardoor spoedig overvloed van veevoeder verkrijgbaar was. Vermoedelijk zullen de kosten van gasoline te hoog loopen, doch definitieve proeven zijn dienaangaande niet genomen.

Art. 27 Subsidie aan de Curaçaosche maatschappij tot bevordering van landbouw, veeteelt, zoutwinning en visscherij f 3,500.

„Het subsidie zal worden besteed voor den aankoop van meerdere fokdieren, het onderhoud de fokdieren, het onderhoud en de uitbreiding van het proefveld, het aanschaffen van landbouwwerktuigen, van vaktijdschriften en vakbladen, het uitgeven van verslagen en mededeelingen, het, voor zoover dit nog noodig zal blijken, bevorderen van de vlechtindustrie, alsmede voor de behartiging van een of meer belangen de visscherij betreffende.

Art. 3. Kosten van bacteriologische onderzoekingen. *Memorie.*

Voor het inrichten van een laboratorium voor bacteriologisch onderzoek, speciaal met het doel om het al of niet voorkomen van pest bij ratten, enz. vast te stellen, was in de begrooting voor 1909 f 1200.— toegestaan, terwijl de loopende uitgaven pro memorie werden geraamd. Daar het alsnog niet te bepalen is welk bedrag hiertoe per jaar noodig zal zijn, is die memoriepost ook voor 1910 overgenomen.

Art. 32 *h*. kosten van het doen van onderzoekingen naar delfstoffen. *Memorie.*

Eene juiste raming van de kosten van de onderzoekingen in 1910 is moeilijk te doen, aangezien zij afhankelijk zijn van den uitslag der onderzoekingen in het loopend jaar. Met het oog daarop wordt de post pro memorie geraamd.

Art. 32. *j*. kosten van tijdschoten, enz. f 600.

Ingevolge gedane toezegging had ondergeteekende den Minister van Koloniën den wensch overgebracht tot behoud van de tijdschoten, althans van het middagschot. Naar aanleiding daarvan is door Z. E een crediet in de begrooting voor het loopend jaar gebracht, waaruit de kosten van *één* schot per dag (het middagschot) kunnen worden gekweten.

Daar het crediet voor overschrijding vatbaar is verklaard, bestaat er gelegenheid, desvereischt, de kosten van meerdere schoten uit dezen post te kwijten.

DE MIJNWET
IN DE
TWEEDE KAMER.

(*HANDELINGEN-*)

De heer **van Kol**, voorzitter van de Commissie van Rapporteurs, brengt het volgende verslag uit:

In handen uwer Commissie is gesteld een adres van een zeer groot getal (240) daglooners van Curaçao, die hopen op hervatting van de exploitatie van Santa Barbara als het middel om een bestaan te vinden in onze koloniën, waar thans, volgens adressanten, door het kwijnen van landbouw en industrie en de algemeene werkloosheid, een verschrikkelijke toestand heerscht. Adressanten geven te kennen, dat hervatting der ontginning van Santa Barbara een zeer groot gedeelte der noodlijdende bevolking van dat eiland hulp zou brengen in deze benarde tijden.

Zij drukken daarom de hoop uit, dat de Wetgevende Macht in het Moederland door een spoedige, afdoende en met hun belangen strookende behandeling van de aanhangige Curaçaosche Mijnwet op een duurzame wijze hen uit den nood zal helpen.

De Commissie stelt voor dit verzoekschrift ter griffie neder te leggen ter inzage van de leden.

De Vergadering vereenigt zich met de voorgestelde conclusie.

De algemeene beraadslaging wordt geopend.

De heer VAN KOL: Mijnheer de Voorzitter! Dit wetsontwerp, zoo lang verbeid en sedert jaren door velen onzer zoo vurig verlangd, heeft bij mij, om de meest zachte uitdrukking te gebruiken, een diepe teleurstelling verwekt.

Het karakter van deze wet is tweeledig; zij heeft een algemeen en een speciaal karakter.

Wat de algemeene Mijnwet betreft, is het hoofdbeginsel, in overeenstemming met de Nederlandsche en Indische Mijnwetten, goed. Daarin wordt onderscheid gemaakt tusschen den eigendom van den bovengrond en de beschikking over de delfstoffen.

Wat de details betreft bevat dit wetsontwerp in zijn beknopten vorm wel eenige onvolmaaktheden, waarin zeer zeker verbetering zou te brengen zijn, maar met het oog op de weinige kans om delfstoffen in aanzienlijke mate in de kolonie te vinden, geloof ik, dat het minder noodzakelijk is daarvoor ditmaal een deel van den nationalen tijd te gebruiken. Wat den cijns betreft begrijp ik, dat men met het oog op de uiteenloopende omstandigheden bij dit wetsontwerp eenige vrijheid gelaten heeft aan de koloniale regeering. Echter, als men ziet, hoe deze is opgetreden, toen zij drukkende lasten legde op de Aruba-phosphaatmaatschappij en met bijzondere goedgunstigheid een andere phosphaatmaatschappij Santa Barbara behandeld heeft, dan vrees ik, dat er in dit opzicht niet veel goeds van de koloniale regeering te wachten is, wanneer andere mijnen in exploitatie mochten komen.

Ik betreur het verder, dat de Regeering geen enkelen maatregel genomen heeft in navolging van art. 9 van onze Nederlandsche Mijnwet, om afdoende te zorgen voor de veiligheid en de gezondheid van de arbeiders. In de Memorie van Antwoord verwijst de Minister naar de Verordening van 28 April 1871 (*Publicatieblad* no. 17). Ik zou den Minister hieromtrent een vraag willen doen. In art. 3 van die Ordonnantie moet de Gouverneur voorschriften geven voor de veiligheid en de gezondheid van de mijnwerkers; is dit geschied? En zou het niet wenschelijk zijn om die oude Publicatie door meer moderne voorschriften te vervangen? Ik wijs bijv. op art. 8, waarbij alleen voorzorgen worden voorgeschreven bij de behandeling van „buskruit", omdat dynamiet en andere ontploffingsmiddelen toen nog niet bekend waren.

Ook betreur ik het, dat dit wetsontwerp, niet in navolging van de Indische Mijnwet, het voor de kleine ontginningen niet gemakkelijker maakt wat de formaliteiten betreft.

De Minister verwacht niet, dat het veel zal voorkomen, maar het blijkt toch, dat in Suriname kleine mijnbedrijven bestaan, en mocht bijv. in grotten kleine hoeveelheden phosphaat worden gevonden, dan zou een eenvoudiger regeling zeker gewenscht zijn, waardoor men die kleine ontginners, in de gelegenheid zou stellen een schamel stuk brood te verdienen.

Nu is de houding van den Minister geweest om den kolonialen wetgever zooveel mogelijk autonomie te laten. Daarmede kan ik mij in het algemeen wel vereenigen, vooral daar dit wetsontwerp, behoudens art. 10, meer een bespiegelend en theoretisch karakter heeft, dan wel een practisch. De kans op het vinden van delfstoffen is uiterst gering; ik vrees dus dat in de practijk het wetsontwerp slechts heel zelden toepassing zal vinden, zoodat dan ook bij deze gelegenheid door mij geen verdere poging wordt gedaan om door middel van amendementen of anderszins te trachten wijzigingen aan te brengen. Ik zal mij er dus bij nederleggen, omdat 't zich aanpast aan een bestaande behoefte, en omdat Curaçao nu eindelijk eens een Mijnwet zal bezitten.

Maar het voornaamste doel van het ontwerp, de drijfveer waarvan het uitgaat, na jarenlangen aandrang in deze Kamer door personen van alle partijen uitgeoefend, is, de oplossing van de bestaande moeilijkheden op Santa Barbara.

Negen jaar lang is daarom gevraagd; in de pers is over die houding van de Regeering schande gesproken, er is van de zijde van de Kamer herhaaldelijk pressie uitgeoefend; met dozijnen zijn er beloften gedaan door drie of vier opvolgende Ministers van Koloniën; en wat doet nu deze Minister in dit opzicht? Weinig of niets, want — naar ik vrees — zal ook thans het doel niet spoedig worden bereikt.

De quaestie van St. Barbara is voldoende bekend; er liggen op de Zuidkust van Curaçao voor millioenen aan phosphaten voor het oprapen, in de onmiddellijke nabijheid van de zee, er zijn daar reeds voor millioenen winsten behaald, en de voorraad is verre van uitgeput.

In 1895 is het werk plotseling gestaakt, om redenen die grootendeels geheim zijn gebleven. De bekende heer Godden had door een fout in het contract de gelegenheid alle verdere uitvoer van phosphaat te schorsen tot het jaar 1945. Naar aanleiding van een en ander hebben zich afgespeeld een reeks van intrigues waarin personen betrokken zijn van wie men dit niet zou hebben verwacht. De Regeering heeft er zich, en te recht, niet in gemengd; hun ruzie moeten de aandeelhouders zelf maar uitvechten. Doch het is een feit, dat in strijd met hetgeen door een voorgaanden Minister van Koloniën hier is verklaard, door de andere aandeelhouders aan den heer Godden o.a. in 1903, behoorlijke voorstellen zijn gedaan waardoor een minnelijke schikking, ware de heer Godden hiervoor vatbaar geweest, reeds lang een voldongen feit ware geworden. Onderhandelingen zijn gevoerd, het instellen eener arbitrage is door den Gouverneur van Curaçao ter sprake gebracht, maar alles is afgestuit op den onwil van den heer Godden.

En wat doet de Regeering nu? Dien man overstelpen met allerlei voorrechten, met gunsten en speciaal ook in dit wetsontwerp. Er werden en worden voor hem gunstige bepalingen gemaakt ten aanzien van de grondbelasting, van de uitvoerrechten, waar tegenover geen enkele contraprestatie zijnerzijds staat. De Regeering heeft zich niet te mengen in de quaesties tusschen de aandeelhouders, maar waar het gaat om een onwillige te dwingen, daar moet toch iets gedaan worden om te gemoet te komen aan de nadeelen die de bevolking van Curaçao lijdt; nadeelen niet alleen ondervonden door de aandeelhouders, doch ook nadeelen voor de Nederlandsche schatkist, nadeel vooral voor het algemeen belang.

Eindelijk na herhaalden aandrang, na tal van beloften, na heen en weer geschrijf en allerlei adviezen, krijgen wij een wetsontwerp, dat echter geen afdoende oplossing geeft.

Wat is nu de oorzaak van deze teleurstellende houding der Regeering? Wij mogen niet denken aan vrees voor Engeland, want zouden wij, staande op rechtvaardigen grondslag, in onze eigen koloniën niet onze eigen wetten mogen geven? En moeten wij niet tegenover het onverstand of liever den moedwil van één Engelschman hooger stellen de belangen van de gansche bevolking dezer kolonie? Zou het zelfs niet in het belang van dien persoon zijn, als een eind gemaakt werd aan zijn hardnekkige koppigheid?

De Staat heeft in nagenoeg alle Mijnwetten der wereld, behalve in Engeland en Amerika, volledig beschikkingsrecht over de delfstoffen. Dit wetsontwerp erkent dit recht voor alle grondeigenaren van de zes eilanden; slechts *één* uitzondering wordt gemaakt, namelijk voor den heer Godden. Aldus ontneemt dit ontwerp het eigendomsrecht der delfstoffen aan alle grondeigenaren, die niet eens wisten of er delfstoffen in hun bodem waren, doch de eenige man, die het wel weet en die door zijn koppigheid die rijkdommen roerloos laat liggen ziet een voordeelige uitzondering maken voor hem alleen.

Het doel van dit wetsontwerp was eenvoudig te zorgen, dat zoo spoedig mogelijk de ontginning op Santa Barbara worde hervat, en nu doet het pijnlijk aan, dat in de stukken, die trouwens niet van dezen Minister afkomstig zijn, niet de taal gesproken wordt van hem die waken wil voor het algemeen belang en de rechten der ingezetenen, maar veeleer die van den zaakwaarnemer van den man dien het wetsontwerp juist moest bestrijden. De pleitbezorger van Godden is in de stukken voortdurend aan het woord, in plaats van een Regeering die dwang tegenover onwil had moeten plaatsen.

Hadden nu de grondeigenaren van Santa Barbara het recht van vrije beschikking over de delfstoffen; zelfs „le droit d'user et d'abuser"? Dadelijk is in de pers, waarin sommige personen, ook in Nederland, de belangen van Godden voortdurend voorstaan, beweerd, dat het Burgerlijk Wetboek van Curaçao niet zoo krachtig was als het Nederlandsche en het Nederlandsch-Indische. Indien dit argument juist was, zou het echter niet alleen gelden tegenover Godden, maar tegenover alle eigenaren. Doch het argument is beslist waardeloos, want art. 622, al. 3, van het Burgerlijk Wetboek van Curaçao is een letterlijke copie van het Nederlandsche Burgerlijk Wetboek in art 626, al. 3, en een zuiver afschrift van art 571, al. 3, van het Indische Burgerlijk Wetboek. Er is slechts een enkel verschil: in het Curaçaosche wordt gesproken van: „de verordeningen", en in de andere wetboeken van „*de wetten* en verordeningen".

Dit is logisch, omdat in Curaçao op het gebied van mijnen toen ter tijde geen wetten waren, evenmin als heden ten dage. Te spreken van „wetten" zou dus dwaasheid zijn geweest, maar, aangezien een verordening kracht van wet heeft, zoolang er geen wet of Koninklijk besluit bestaat, beteekent deze uitdrukking precies hetzelfde als in ons Burgerlijk Wetboek. In het Nederlandsche en in het Indisch Burgerlijk Wetboek staan dus dezelfde voorschriften, maar dit heeft ons geen oogenblik weerhouden in beide landen het beschikkingsrecht over de delfstoffen aan de grondeigenaren te ontnemen. In Oost-Indië is men zelfs zoo ver gegaan van te handelen in flagranten strijd met het Indonesisch eigendomsrecht der bevolking zonder eenige schadeloosstelling.

Feitelijk echter is, als men de speciale wetgeving van Curaçao in aanmerking neemt, het Burgerlijk Wetboek van Curaçao in deze nog krachtiger dan het onze. Het woord „politie" heeft in Curaçao, het blijkt uit

art. 121 van de Grondwet der kolonie, het Regeeringsreglement, een meer uitgebreide beteekenis. De „raad van politie" aldaar heeft tal van bevoegdheden; hij kan keuren uitvaardigen en optreden als wetgevend lichaam, zoodat m. i. het Burgerlijk Wetboek van Curaçao zoo noodig nog meer recht tot ingrijpen geeft dan het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek.

De Regeering heeft dus volkomen het recht om het beschikkingsrecht over de delfstoffen te ontnemen aan alle grondeigenaren en ook aan Godden te ontzeggen. Hij heeft die rechten eenvoudig geusurpeerd. Het zwakke punt daartegenover is de nalatigheid van de ambtenaren in die vroegere jaren, die niet voldoende hebben gewaakt voor en- gelet op het heerschende recht in de kolonie.

Nu lezen wij, ter verdediging van het goed recht der grondeigenaren van Santa Barbara, dat van oudsher de meening bij hen heeft geheerscht, dat de eigendom van den bodem onafscheidelijk verbonden is aan den eigendom over de delfstoffen. Dit is verklaarbaar van de heeren en volkomen te begrijpen; zoo iets komt wel eens meer voor, doch is dat voldoende?

Lijnrecht daartegenover stond het standpunt van de Regeering, dat in deze den doorslag geeft, volgens hetwelk men steeds onderscheid tusschen beide eigendommen moet maken. Doch er is meer. Voor twee jaar heeft de heer van Vuuren, en ik heb mij daarbij aangesloten, protest aangeteekend tegen het ontnemen van eigendomsrechten aan kleine landbouwers op Aruba. Zij hadden sinds jaren belasting betaald, in volle vrijheid met die gronden omgesprongen, eigendomsoverdracht had meermalen plaats gehad en die menschen meenden dus te goeder trouw, dat de grond hun eigendom was, maar om de een of andere reden heeft de Gouverneur dien grond toch tot Staatsdomein verklaard. Waar men deze kleine landbouwers zoo hardhandig heeft aangepakt, had ik liever gezien, dat men de groot-kapitalisten, de eigenaren van Santa Barbara ook eens had aangedurfd.

Welke meerdere rechten hebben nu deze eigenaren van deze ééne plantage boven alle andere grondbezitters? In 't Voorloopig Verslag wordt aangedrongen op een onderzoek naar de rechten, welke de bezitters van Santa Barbara kunnen doen gelden en hun naar bewijzen gevraagd.

Op blads. 2 van de Memorie van Antwoord wordt gezegd, dat van hun eigendomsrecht eigenlijk niets bekend was en dat het vermoedelijk afkomstig was van de West-Indische Compagnie. Die mededeeling is minder juist. Uit oude stukken is gebleken, dat het eigendom van Santa Barbara in den Spaanschen tijd, dus vóór 1634 is overgegaan aan don Juan de Ampues. Alsdan moesten, volgens de Spaansche wet $1/5$ of $1/10$ van de opbrengst van alle voortgebrachte delfstoffen aan de Regeering worden betaald, die deze als Staatsdomein beschouwde. Volgende eigenaren hebben den grond dus niet gekocht met het denkbeeld, dat zij over de delfstoffen konden beschikken, wel omgekeerd. Het vaderlandsch recht, het Roomsch-Hollandsch recht, dat van kracht bleef tot 1867, geeft evenmin aan den grondeigenaar het beschikkingsrecht over de delfstoffen.

Doch er zijn nog sterker feiten uit de latere jaren aan te halen. Bij Koninklijk Besluit van 16 Sept. 1841 no. 71 is bijv. het beginsel van scheiding toegepast voor uitgifte van domeingrond op Aruba. Het beginsel gold toen niet alleen voor dat speciale eiland, maar voor alle West-Indische eilanden, 6 in aantal, die de kolonie vormden.

Trouwens het beste bewijs, dat de heerschende opvatting van de grondeigenaren niet is zooals in de Memorie van Antwoord wordt neergeschreven, is dat er geen enkel protest van hun zijde is gehoord tegen het wetsontwerp, waardoor de delfstoffen worden ontnomen.

Wellicht dat men juridisch had kunnen overwegen of men niet verder zou gaan. Zeer zeker, de positie der Regeering en het recht der gemeenschap is verzwakt door de schuld van de ambtenaren, doch in ieder geval rust op hen die de delfstoffen aan den bodem hebben onttrokken, de bewijslast, dat dit niet onrechtmatig is geschied.

(*Wordt vervolgd.*)

Nieuwsberichten.

Curaçao.

De blijde verwachting.

Wij lezen in de *Rotterdammer*:

Bij de verwachte blijde gebeurtenis, moet, naar wellicht niet ieder bekend is, de minister van Justitie, de heer mr. A. P. L. Nelissen, tegenwoordig zijn in het koninklijk paleis. In de kamer grenzende aan die, waarin het prinsje of prinsesje geboren zal worden, zal hij moeten vertoeven tot het oogenblik, waarop hem de nieuwe Oranje-telg, op zilveren schaal gelegen, zal worden getoond.

Als hoofd van het departement van Justitie rust op hem de taak den jonggeborene bij den Burgelijken Stand aan te geven; voor deze ceremonie, die in haar geheel een achtergrond van eenigszins justitieelen aard draagt ontvangt de heer Nelissen f 2000 als het een prinses, f 4000 als het een prins is.

* *

Door H. M. de Koningin is aan de Maatschappij „Nutricia", fabrikante van kindervoedingen te Zoetermeer, opdracht gegeven in den loop van de maand Maart een babyweegschaal te leveren van hetzelfde model als door deze Maatschappij geregeld verhuurd en verkocht worden.

* *

Door H. M. de Koningin is bepaald, dat in alle vestingen en garnizoensplaatsen, waar artillerie is gevestigd, alsmede aan boord van Hr. Ms. schepen en vaartuigen van oorlog, een eskader uitmakende, bij de geboorte van een Koninklijken Prins 101 kanonschoten en van een Koninklijke Prinses 51 zullen worden gelost; voorts zal tevens op dien dag groote parade worden gehouden.

* *

Te Antwerpen is onlangs een comité van Nederlandsche vrouwen tot stand gekomen, om aan de Koningin der Nederlanden een „bewijs van genegenheid" te geven vanwege de vrouwen der Nederlandsche kolonie te Antwerpen.

H. M. heeft, in een zeer vriendelijk schrijven, dank betuigd aan de oprichtsters, en tevens den wensch uitgedrukt, dat de voor dit doel ingezamelde gelden niet zouden besteed worden tot het aankoopen van een geschenk aan Haar, maar zouden gebruikt worden ten behoeve van een liefdadig werk onder de hulpbehoevenden der zoo uitgebreide Nederlandsche kolonie aldaar.

Het dames-comité heeft dientengevolge besloten een fonds te stichten, waarvan de opbrengst zal strekken tot het verleenen van hulp aan behoeftige Nederlandsche kraamvrouwen.

Scheepvaart.

Van 1 — 15 Maart liepen onze haven binnen:

Stoomschepen	16 *
Goeletten	28
Bijlanders	25
totaal	69 schepen.

* Oorlogschepen niet medegerekend.

Inspectiereis.

Woensdagmorgen keerde de HEG. Heer Gouverneur met zijn gezelschap terug van de inspectiereis naar de Bovenwindsche eilanden.

Nederland en Venezuela.

Uit Den Haag wordt aan de *Petit Bleu* gemeld, dat dr. Paul tot het einde Februari de beslissing der Venezolaansche regeering wacht betreffende de voorwaarden die door de Nederlandsche regeering zijn gesteld. Men verzekert, dat de oplossing van het geschil tusschen Amerika en Venezuela aan de Nederlandsche regeering steun geeft, te volharden in haar houding jegens Venezuela.

Venezuela—Amerika.

De Venezolaansche Regeering heeft 9 Maart ll. Dr. Pedro Ezequiel Rojas benoemd tot haar Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigde Minister van Venezuela te Washington. Dr. Esteban Gil Borges werd aangesteld als zijn Secretaris.

Mr. William W. Russell werd door de Vereenigde Staten als haar Gezant naar Caracas gezonden, waar hij 15 Maart ll. per *Zulia* aankwam.

Aanklacht tegen Castro.

Manuel Paredes, broeder van Gral. Antonio Paredes, heeft bij het Federale Hof van Justitie te Caracas een aanklacht ingediend tegen Castro, wegens moordaanslag.

De Economische toestand in Venezuela.

De groote Buitenlandsche handelshuizen vertrouwen blijkbaar den toestand van Venezuela niet erg. Er is order gegeven aan de agenten in Venezuela den invoer tot het hoogst noodige te beperken. Als gevolg daarvan werd van 25 Februari tot 8 Maart aan het douane-kantoor te La Guaira aan invoerrechten ontvangen 309.803 Bolivares, tegen 491.073 Bolivares in 1908 gedurende hetzelfde tijdvak.

In diezelfde 14 dagen werd dit jaar uitgevoerd voor een waarde van 502,067 Bol. tegen 1.081,909 Bol. verleden jaar.

Vooral de Koffie maakt een leelijke crisis door. Vooreerst, wat de hoeveelheid betreft, werden dit jaar van 25 Febr. tot 5 Maart slechts 4,529 zakken uitgevoerd tegen 9,009 zakken in 1908 gedurende dezelfde 14 dagen. Wij spreken alleen van La Guaira. Daarenboven de qualiteit van den laatsten oogst is inferieur, waardoor de concurrentie met de koffie van Centraal Amerika en Mexico zeer moeilijk wordt. Krachtens de *Pure food Law* werden in Amerika verschillende inferieure soorten reeds geweigerd. De prijzen zijn 4 à 5 Boliv. per quintal verlaagd, terwijl er zeer groote kans bestaat, dat het invoerrecht in Amerika met 4 doll ct. verhoogd zal worden.

De Politieke toestand in Venezuela.

Er broeit iets. Wat? Ja, dat valt nog moeilijk te zeggen. Men zou haast geneigd zijn te gelooven, dat men nog altijd bang is voor Castro en op dezen wacht.

Niet, dat het volk van Venezuela Castro weder als President verlangt. Zijn rijk heeft bij hen uit. Maar met de komst van Castro zal het onder de partijleiders tot een uitbarsting komen. De Castristen zullen ongetwijfeld dan een poging wagen ten gunste van hun Hoofd en bij de wanorde daardoor ontstaan zullen de andere partijen gelegenheid hebben hun slag te slaan. Het is thans gewapende vrede.

Baron von Seckendorff.

is 10 Maart, wegens gezondheidsredenen, naar Duitschland teruggekeerd. De legatie-Secretaris, Graaf de Dohna-Lauck, neemt thans Nederland's belangen in Venezuela waar?

Castro.

De Parijsche correspondent van de *Nieuwe Crt.* schrijft d. d. 22 Februari:

Heden heb ik een schrijven gezien van een van Castro's secretarissen, gedateerd uit Dresden, waarin (aan den bekenden publicist Gomez Carillo) namens den ex-president gemeld wordt, dat deze reeds een hut heeft besproken op een boot, die 26 Maart a. s. naar La Guayra vertrekt. Formeel wordt in die missive meegedeeld, dat Castro medio April weer in Venezuela hoopt te zijn.

Heeft men hier te doen met een sensatiebericht, of maakt de ex-president zich inderdaad op om naar zijn geliefd vaderland terug te keeren?

En wanneer dit laatste waar mocht zijn, bestaat er dan werkelijk kans, dat Castro even gemakkelijk in Venezuela zal terugkeeren, als hij het verliet?

Bij zulk een terugkeer is geenszins denkbeeldig het gevaar, dat hij eerlang het gezag opnieuw in handen krijgt, al heet het, dat hij door het Hooggerechtshof in staat van beschuldiging is gesteld.

Beantwoordt hij niet ten volle aan de voorwaarden, welke voor het herwinnen van dat gezag worden vereischt: brutaliteit, list en rijkdom?

Natuurlijk zou een terugkeer van zijn regime nieuwe moeilijkheden in 't verschiet stellen. En men vraagt zich dan ook af, of — indien de regeering te Caracas daartoe niet bij machte of niet bereid mocht blijken — het buitenland geen maatregelen zou kunnen nemen of waarborgen eischen, welke den terugkeer van Castro naar Venezuela, of althans een herstel van zijn bewind onmogelijk zullen maken?"

* *

In verband met het bovenstaande zouden wij willen vragen of Nederland, daar bij terugkeer van Castro in Venezuela zeker een revolutie te verwachten is, niet een goeden dienst zou bewijzen aan de bevolking van Venezuela zoowel als aan zich zelf, aan de Kolonie Curaçao en aan de Mogendheden, die steeds met Castro in conflict waren, door Castro met geweld te verhinderen naar Caracas terug te keeren. Daar zal toch wel een geoorloofd middel bestaan om dit goede doel te bereiken.

Vijf jaar geleden heeft Castro zelf last gegeven om den schoener *29 de Agosto* komende van Curaçao tegen te houden in open zee, omdat daar een zekere Rodolfo Hernandez, Brito Solagnie en nog anderen aan boord waren. De bark voer onder Columbiaansche vlag en behoorde toe aan den Heer Weeber Jr., Nederlandsch onderdaan. Schip en bemanning werden naar Puerto Cabello opgebracht en genoemde personen een tijd lang gevangen gehouden. Internationale verwikkelingen zijn op deze aanhouding in open zee niet gevolgd.

A. N. V.

Het Bestuur der Groep „Ned. Antillen" hield Donderdagavond, 11 Maart ll. vergadering ten huize van den Heer L. van der Veen Zeppenfeldt.

Tegenwoordig waren alle leden, met uitzondering van de Heeren, H. J. T. Boomgaart, Moses S. L. Maduro en H. P. de Vries.

De Ondervoorzitter opende de vergadering en na goedkeuring der notulen der vorige samenkomst deed de Secretaris mededeeling der ingekomen stukken:

Brief van den Weledelgestr. Heer C. C. Debrot, Vice-Consul der Nederlanden te Puerto Cabello, mededeelende, dat ZWEG. zeer gaarne de vertegenwoordiging van het Verbond aldaar op zich wil nemen, vast belovend met ijver er zich op te zullen toeleggen om nieuwe leden aan te werven en alles in het werk te zullen stellen om den bloei der vereeniging te bevorderen.

Brief van den Heer B. T. Henriquez, uit Aruba, het Groepsbestuur dankzeggend voor zijn tusschenkomst waardoor de reiskosten voor zijn zoon Nephtali naar Nederland met 100 Gld. werden verminderd.

Brief van den Vertegenwoordiger in Nederland, Luitenant J. A. Snijders, Jr. over het lichtbeelden-toestel.

Brief van de Afdeeling Aruba dankzeggend voor de tegemoetkoming van f 25 tot dekking van het tekort veroorzaakt door het vieren van het St. Nicolaasfeest.

Brief van de Afdeeling Aruba meldend de benoeming der Heeren Ds. G. J. Eyberts als Ondervoorzitter en L. C. Kwartsz, als Secretaris-penningmeester der Afdeeling.

Verder nog een brief dezer afdeeling over huishoudelijke aangelegenheden.

Brief van den Heer G. van Dam, Directeur der Holl. Export Maatschappij, begeleidende een bedrag van veertig gulden, door den Heer S. P. van Eeghen, Amsterdam, voor de noodlijdenden op Curaçao toegezonden.

Brief van Mevr. van Grol–Meijers, met eene nota van kosten voor het maken van een boekenkast, bedragende f 29,475.

Brief van het Hoofdbestuur over huishoudelijke aangelegenheden, o. a. dat, op aanraden van Den Heer Boeke, de inzameling voor noodlijdenden in Nederland is gestaakt.

Brief van den Heer H. Michelsen, Hoofd der Hendrikschool, over de meest doelmatige wijze van verspreiding onder de Ouders zijner leerlingen van het boekje „De Toekomst in en de Opleiding voor den Nederlandschen en Indischen Landbouw."

Brief van den Heer W. C. J. van Leeuwen, Schoolopziener, waarbij mededeeling, dat de Voorzitter der Schoolcommissie, de Heer Mordy S. L. Maduro het Gymnastieklokaal gaarne ter beschikking stelt van den Heer H. J. Vooren, Oprichter van een jongelieden-voetbalclub, en het Bestuur der Groep, tot een vereenigde

vergadering ter oprichting van een Jongelieden-afdeeling van het A. N. V. De Heer van Leeuwen is tot zijn spijt verhinderd deze vergadering bij te wonen, wegens zijn vertrek naar Bonaire, maar spreekt zijn beste wenschen uit voor het welslagen der Afdeeling en biedt zijn diensten aan, om na zijne terugkomst mede te werken tot verderen bloei der Jongelieden afdeeling.

De Secretaris deelde nog mede, 1o. dat door het Dagelijksch Bestuur een naambordje was aangevraagd voor den nieuwen Vertegenwoordiger te Puerto Cabello; 2o dat de Secretaris bij het vertrek van den Jongeling Nephtali Henriquez naar Nederland, op den 2en Maart ll. aan boord is geweest van de „Prins der Nederlanden" der K. W. I. M. om namens het Bestuur genoemden Beschermeling der Groep uitgeleide te doen, 3o dat den Heer van Eeghen bereids dank werd betuigd voor diens bijdrage door tusschenkomst van den Heer van Dam, 4o dat Vrijdag 12 Maart, in het Gymnastieklokaal der Openbare School een Jongelieden-afdeeling zal worden opgericht, onder leiding van den Heer H. J. Vooren, Onderwijzer, die zich welwillend heeft bereid verklaard de jongelieden bij te staan.

Het Bestuur besloot: 1o. De oprichting der Jongelieden-afdeeling bij te wonen, 2o aan deze nieuwe vereeniging een voetbal ten geschenke te geven.

Na eenige huishoudelijke regelingen werd besloten de voorbereiding voor de algemeene vergadering met muziek en voordracht, met kracht ter hand te nemen om medio April a. s. gereed te kunnen zijn. De Heeren L. v. d. Veen Zeppenfeldt en M. C. Henriquez wilden zich belasten met de zorg voor het in gereedheid brengen eener zaal. De Heeren M. S. L. Maduro en Ed S. Lansberg hadden reeds eenige maatregelen getroffen omtrent de muziek. Hun werd opgedragen met bekwamen spoed tot nadere voorbereiding over te gaan, en de Dames en Heeren die reeds hun medewerking hadden toegezegd beleefdelijk te willen verzoeken alles in het werk te stellen om medio April gereed te zijn voor de uitvoering.

Met algemeenen bijval werd het voorstel van Pater Wahlen begroet om de geboorte van het Koningskind feestelijk te vieren.

Besloten werd H. M. de Koningin een bloemenhulde te laten brengen namens de Groep „Ned. Antillen."

Ook werd een program vastgesteld voor feestviering te Willemstad, 's avonds na het ontvangen van het officieel bericht der voorspoedige bevalling van H. M. de Koningin.

Aan den Heer Gouverneur der Kolonie zal dit program worden medegedeeld en zijne goedkeuring daarvoor verzocht.

Kieschheidshalve meende 't Bestuur aan het feestprogram geen verdere ruchtbaarheid te mogen geven, en daarmede te moeten wachten tot de blijde verwachting een voldongen feit is geworden. Zooveel mogelijk zal alles in stilte worden voorbereid. De algemeene geestdrift, welke bij de gelukkige geboorte van het Koningskind spontaan zich zal uiten, verzekert het Groepsbestuur de volle medewerking der Heeren Leden en van de overige Burgers, bijv. wat vlaggen en illumineeren der huizen betreft, en het deelnemen aan den fakkeloptocht en Concert, zoodat een lange voorbereiding daartoe ook onnoodig wezen zal.

Stadsreiniging.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd:

96 ratten.
817 muizen.

Draadlooze telegraphie.

Uit New-York komt het bericht, dat De Forest, de bekende uitvinder van een systeem voor draadlooze telegrafie, is gereedgekomen met de uitwerking van een nieuw systeem voor draadlooze telegrafie, dat — volgens zijn eigen bewering — een omwenteling zal brengen in de techniek van de draadlooze telegrafie. De Forest heeft de electrische vonk laten vervallen, en verkreeg bij veel geringere kans op onderbreking van berichten een zeer groote snelheid van overseining, nl. 40,000 woorden per uur.

Kanonnen en luchtschepen.

In „der Tag" vinden wij een kanon voor de beschieting van luchtschepen afgebeeld, dat de firma Krupp heeft ontworpen. Het is een stuk van 6,5 cM., dat aan een projectiel van 19 pond een aanvangssnelheid van 620 M. verleent en een loodrechte hoogte van ongeveer 5500 M. bereikt. De mond van het kanon wijst recht de hoogte in.

Luchtvaart.

In Munchen werd dezer dagen besloten tot oprichting eener zeer hooge academie; 't was er een voor luchtvaart.

* *

Wilbur Wright is te Pau hard aan den arbeid. Onlangs deed hij twee vliegproeven, welke de zaakkundigen van bewondering vervulden. Bij de eerste, die 15 minuten duurde, verliet Wright de grenzen van het oefenterrein en vloog vier mijlen ver over den grooten weg, die van Pau naar Bordeaux leidt. Zijn verschijning wekte bij de boeren de grootste verbazing; paarden en trekossen werden door het wonderlijk geraas boven hun koppen zeer onrustig.

Den tweeden tocht ondernam Wright met zijn leerling Tissandier. Hij bleef 28 minuten in de lucht.

Lazare Weiller, Wright's financieele steunpilaar, wilde aan den luchtschipper een wissel van 200.000 fr. geven. U heeft, zeide hij, volkomen bereikt, wat u op u nam en ik heb een wissel van 200.000 fr., als de helft van de overeengekomen som maar dadelijk meegebracht. Maar Wright schudde het hoofd. Neen, behoud u het geld tot mijn broer Orville komt, geef het hem. Ik heb zoo juist de 600 fr.- prijs van de Sarthe-luchtvaartclub gekregen en die is voldoende voor de eerste 12 maanden.

De anecdote illustreert de eenvoudige levenswijze van den Amerikaan.

* *

Wilbur Wright is van oordeel, dat de snelheid van de vlucht der vogels veelal is overschat. Kraaien, zoo zegt hij, hebben een snelheid van ongeveer 30 kilometer in 't uur. Op lange afstanden vliegt waarschijnlijk de wilde eend het snelst; ze brengt het wel tot ruim 60 kilometer in 't uur en bij zeer gunstigen wind tot nog grooter snelheid. Bij zijn proefvluchten heeft hij dikwijls vogels boven zich gadegeslagen; de snelheid van zijn vliegtoestel was meestal veel grooter dan die der vogels. Postduiven bereiken wel eens een grooter snelheid dan 60 kilometer in 't uur, maar dit is dan gewoonlijk bij zeer gunstigen wind.

Wright denkt, dat de snelheid van de vliegtoestellen in 't algemeen wel een beetje grooter zal worden dan die der vogels, en ook acht hij 't waarschijnlijk, dat de mensch in de toekomst in den regel op grooter hoogte zal vliegen dan de vogel. Tegenwoordig blijven de luchtschippers nog liefst dicht bij den grond, gelijk de zeevaarders in vroeger eeuwen 't liefst dicht bij de kust bleven. Nu zijn de zeelui bij storm vrij wat liever in volle zee dan dicht bij de kust; zoo zullen, meent Wright, indien de vliegtoestellen eenmaal geperfectioneerd zijn, de vliegende menschen bij lange vluchten ook de hoogere luchtlagen kiezen, waar het gevaar kleiner is dan dicht bij den grond.

Overzicht van den vooruitgang der Luchtvaart in één jaar.

13 Januari, 1908. Vlucht over een afstand van 1 K.M. door Farman.
30 Mei, 1908. Farman vliegt over een hoogte van 10 M.
5 October, 1908. Wright vliegt met een passagier gedurende 1 uur en 4 min.
30 October, 1908. Farman vliegt van Châlons naar Reims.
18 December, 1904. Wright vliegt 100 M. hoog.
31 December, 1908. Wright legt in 2 uur 20 min. een afstand van 124 K.M. af.

Nemen wij verder nog de tochten van Graaf Zeppelin, op 1 Juli 1908 gedurende 12 uur achtereen, van Lebaudy en van de Duitsche, Italiaansche militaire ballons, dan is daarmede voldoende aangetoond hoe verbazend snel de luchtvaart zich in 1908 heeft ontwikkeld.

Grondbeginsel waarop de luchtvaart steunt:

De lucht stuwt een vlak omhoog, dat zich in schuinen stand voortbeweegt.

Deze stuwkracht is afhankelijk van de grootte van het oppervlak, van den vorm, en van de snelheid.

Tegelijkertijd oefent de luchtweerstand een tegenwerkende kracht op de voortbeweging uit. Te berekenen en berekend is, bij welken stand, welken vorm, welke welving de opstuwende kracht het gunstigste is ten opzichte van den tot voortbeweging vereischten motorarbeid.

De praktijk wees uit, dat de berekeningen onvolledige uitkomsten gaven, de drangkracht overtreft de verwachtingen.

VENEZOLANIA.

New York Herald 27 Febr. 1909.

Tot aan het einde weerstand biedend aan het voorstel van Mr. Buchanan, om den eisch der New-York en Bermudez Comp. aan scheidsgerecht te onderwerpen, omdat die zaak reeds door de Venezolaansche rechtbanken was uitgemaakt, heeft President Gomez een groote diplomatische overwinning behaald. Hij wilde er niet van hooren, de uitspraken der Rechtbanken op zij te zetten, zoodat de Asfalt-Comp. wel genoodzaakt was als laatste middel eene vreedzame transactie te aanvaarden. Daarom wordt de eisch zelfs niet vermeld in het protocol, dat geteekend is door den specialen commissaris Mr. Buchanan en Dr. F. Gonzalez Guinan, den minister van Buitenl. Zaken in Venezuela.

Pres. Gomez hield stokstijf vast, dat zoolang geen rechtsweigering voor het Haagsche Hof bewezen was, Venezuela geen scheidsgerecht kon toelaten, en van den anderen kant weigerde Mr. Buchanan absoluut een beschuldiging van rechtsweigering te berde te brengen.

Er bleef maar ééne hoop over om geheel de onderhandelingen voor mislukking te behoeden en dat was: de geheele lastige Bermudez–quaestie afzonderlijk te regelen bij wederzijdsche overeenkomst. Dank aan de goede gezindheid, die van beide zijden bestond, om tot een vriendschappelijke regeling te komen, werden de grondslagen tot een overeenkomst gelegd en 13 Febr. om drie uur n. m. juist vóór het teekenen der protocollen in het Paleis van Miraflores, werd een ander verdrag geteekend tusschen Mr. F. R. Bartlett van de *N. York and Bermudez Comp.* en den Heer Juvenal Anzola, procureur-generaal der Republiek van Venezuela. Door dit verdrag werd een eind gemaakt aan geheel de quaestie tusschen Venezuela en de Compagnie; tegelijk werd daardoor aan de Compagnie haar eigendom terug gegeven, geeft de Compagnie aan Venezuela eene schadeloosstelling en bleven de Gerechtshoven in 't bezit van den goeden naam, dien Pres. Gomez zoo krachtig verdedigd had.

De boete, betaald door de *N. York and Bermudez Comp.* voor haar bewezen en erkende medeplichtigheid in de Revolutie van Matos is nog al zwaar geweest. Zij bestaat in het verlies van het gebruik van het Asfalt-meer gedurende 4 jaren; al dien tijd is het meer geëxploiteerd door de concurrente der Compagnie, de *Barber-asfalt-Comp.*

Nu krijgt zij na vier jaren haar eigendom terug tegen betaling van $60.000, tegen erkenning der wettigheid van al de daden der Venezolaansche Gerechtshoven en tegen uitkeering van een hooger recht, dat niet mag blijven onder een minimum, aan Venezuela gegarandeerd.

Ziehier eenige bepalingen, die een eind maken aan de quaestie en aan alle eischen in de toekomst den pas afsnijden:

„De Company erkent en aanvaardt de vernietiging van de Hamilton-concessie, welke vernietiging is uitgesproken door het Hooge Federale Gerechtshof van Caracas.

„De Company erkent en aanvaardt het vonnis uitgesproken door de Venezolaansche Rechtbanken in zake medeplichtigheid aan de revolutie van Matos.

„Het Gouvernement van Venezuela en in een geest van billijkheid en ter bescherming der mijn-industrie in het land, stemt er in toe de sommen te verminderen waartoe de Compagnie door de opgemelde vonnissen is veroordeeld.

Dientengevolge zal de Compagnie betalen 300.000 Bls. tot voldoening en algeheele uitdelging van de verplichtingen, die op de Compagnie rusten tengevolge der vermelde uitspraken.

„Het Venezolaansche Gouvernement verklaart, dat de Compagnie over Guanoco een titel bezit voor mijnwerk, die dateert van 7 Dec. 1888, toegestaan overeenkomstig de toen vigeerende wetten en dat zij ook bezit een titel op de onbebouwde landerijen, „ waarin de mijn ligt, dateerend van 14 Dec. 1888, ook toegestaan in overeenstemming met de toen vigeerende wetten. Op deze titels wordt door het Venezolaansche Bestuur geenerlei aanmerking gemaakt.

„Het Venezolaansche Gouvernement geeft met het oog op de bovenstaande titels aan de Compagnie terug het bezit en eigendom van de andere goederen, waarop beslag was gelegd en het geeft aan de Compagnie, volgens art. 76 van het Regelings-decreet en van art. 12 van de Spoorwegwet, het vrije vervoer en den vrijen invoer van gereedschappen en machinerien en bijbehoorende zaken, die redelijkerwijze noodig zijn voor den spoorweg, en voor de exploitatie, vermaling en uitvoer van asfalt, alsook de vrije invoer van ingedoken vaten voor den uitvoer van asfalt.

„De Compagnie, uit kracht van de titels die het gouvernement erkent, zal doorgaan met exploitatie der voormelde mijn overeenkomstig de wetten des lands.

„De Compagnie stemt toe aan het Gouvernement voor zijne publieke werken, zóóveel Guanoco-asfalt te verkoopen als het noodig heeft, tegen een prijsvermindering van 25%, op den loopenden prijs. Daartegenover staat het Gouvernement toe, dat, overeenkomstig art. 12 van de spoorwet, de compagnie den spoorweg en het dok in stand houde op de gronden, die zij nu innemen en op de onbebouwde landen in de bosschen het hout te kappen, dat noodig is voor het instandhouden en herstellen der genoemde werken en gebouwen. De Compagnie zal de mails kosteloos over haar spoorweg vervoeren en de Gouvernementstroepen tegen een tariefverlaging van 50%.

„De Compagnie zal aan het Gouvernement betalen een recht van 4 (vier) Bolivars voor elke ton asfalt, die zij uitvoert, het hoogste recht toegestaan door de Wet; maar zal geen andere rechten betalen.

„Beide partijen verzoeken de resp. Gerechtshoven het proces van de vernietiging der Hamilton-concessie als gesloten te beschouwen, alsook het proces over de medeplichtigheid in de Revolutie van Matos; ook vragen zij, dat bedoelde Gerechtshoven de noodige orders geven tot onmiddellijke teruggave der in beslag genomen bezitting, en dat, de documenten, daarop betrekking hebbende, in het archief mogen worden neergelegd.

Frederick R. Bartlett.
Juvenal Auzola.

Sprekend over het beëindigen der onderhandelingen, zei Dr. Guinan:

„Het Haagsche Scheidsgerecht zal als voorafgaande quaestie te beslissen hebben of de uitspraken verkeerd en of de vonnissen bepaald onrechtvaardig waren. Voor het geval, dat de scheidsrechters beslissen, dat de uitspraken verkeerd en de vonnissen onrechtvaardig waren, zal genoemd scheidsgerecht opnieuw uitspraak doen; zoo daarentegen, dat gerecht de uitspraken en vonnissen goedkeurt, dan is alles nu uit van beide kanten."

—Tegelijk met den terugkeer van Mr. W. Buchanan te Washington, gaf de Staatssecretaris Bacon kennis aan het Braziliaansche Gouvernement, dat de diplomatieke betrekkingen tusschen Venezuela en de Ver. Staten daadwerkelijk hersteld zijn en dat de Braziliaansche Gezant in Venezuela, Sr. de Lorena Ferreira, niet langer meer als tusschenpersoon voor de beide Gouvernementen behoefde op te treden.

Het staats-departement drukte zijn oprechten dank uit aan den Minister van Buitenl. Zaken van Brazilië en aan den Heer Lorena Ferreira voor den uitstekenden dienst aan de Ver. Staten bewezen in zulke delicate omstandigheden.

Mr. Buchanan had bij zich het geteekende protocol. Hij verklaarde: „Gomez is een bekwaam en eerlijk bewindsman; hij is druk bezig met te verbeteren, wat zijn voorganger bedorven heeft."

Advertentien.

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO